

30/9

30/9 byla v Mnichově podepsána dohoda, podle které přišlo Československo o pohraniční území ve prospěch Německa. Ve stejný den československá vláda podmínky Mnichovské dohody přijala. Téhož dne vzneslo územní požadavky vůči Československu Polsko, o den později vláda souhlasila s odstoupením Těšínska Polsku.

30/9 v 5.00 přijal ministr zahraničí Kamil Krofta chargé d'affaires německého velvyslanectví v Praze Andora Henckeho. Ten předložil Kamilu Kroftovi text Mnichovské dohody, nótu německé vlády a pozvání zástupce Československa na 17.00 do Berlína. Prezident Edvard Beneš i vláda dopoledne zvažovali, jaké mají další možnosti. Ve 12.30 přijal Kamil Krofta francouzského vyslance Léopolda Victora de Lacroix, italského Francesca Fransonioho a britského Basila Cochranu Newtona, kteří od rána požadovali sdělení československého stanoviska, a oznámil jim jménem prezidenta a vlády, že Československo přijímá Mnichovskou dohodu. V 17.00 vystoupil Jan Syrový v rozhlase a o akceptování Mnichovské dohody a kapitulaci informoval obyvatelstvo.

30/9 se konaly na řadě míst republiky protestní demonstrace, na kterých občané odmítali podmínky Mnichovské dohody a vyjadřovali ochotu republiku bránit.

30/9 odpoledne se v Praze sešli členové Výboru na obranu republiky Ladislav Rašín, Bohumil Stašek, Klement Gottwald, Josef David, Vlastimil Klíma, Ferdinand Richter, Jaroslav Stránský a Josef Tykal s prezidentem Edvardem Benešem. Ten kritizoval Mnichovskou dohodu, kterou považoval především za zradu Francie, ale zároveň vyjádřil přesvědčení, že dojde k budování národního státu Čechů a Slováků, že se „stáhneme do své národnostní hranice, ze které pak už nepopustíme“. Ladislav Rašín důrazně prosazoval myšlenku obrany státu a konstatoval, že „jsme ustoupili sami a příští generace nás odsoudí“. K Ladislavu Rašínovi se přidala většina přítomných, ale jednání nijak nezměnilo přijetí podmínek Mnichovské dohody.

30/9 se politbyro Komunistické strany Československa usneslo na nutnosti mobilizace lidových mas. Po oznámení přijetí Mnichovské dohody se názor změnil a KSČ vyhlásila nutnost dát členům strany a dělnictvu příkaz spořádaně ustoupit na druhou obrannou linii ve smyslu vojenském i politickém. Zároveň se komunisté usnesli na tom, že budou pokračovat v propagandě Komunistické strany jako jediné síly, která

Jednání evropských politiků s Adolfem Hitlerem v Mnichově

odmítla kapitulaci a nenese za Mnichovskou dohodu žádnou odpovědnost.

30/9 se konala schůze Obce československých spisovatelů za přítomnosti Václava Černého, Emanuela Lešehrada, Adolfa Hoffmeistera, Ivana Olbrachta, Karla Nového, Jaroslava Kratochvíla, Marie Majerové, Josefa Hory a Ladislava Novomeského. Spisovatelé sestavili dodatek k výzvě *K svědomí světa*, kde potvrdili věrnost ideálům mravnosti, kultuře svého národa a prezidentu Edvardu Benešovi.

30/9 v 17.00 vydalo velení armády všem jednotkám rozkaz k vyklizení pohraničního území.

30/9 večer byl Český Krumlov napaden jednotkami Freikorpsu. K prvnímu střetu, během kterého byli zajati tři českoslovenští vojáci, došlo u Horní brány. Silná přestřelka nastala při bránění budovy Okresního úřadu vojáky a příslušníky Stráže obrany státu. Teprve 1. října okolo 0.30 se podařilo vojenské posile vyčistit střed města a vyprostit z obklíčení posádku Okresního úřadu a policejního velitelství. Brzy ráno

byla sestavena ústupová kolona složená z českých ozbrojenců i civilistů, která za neustálého napadání střelbou opustila město. Během těchto bojů bylo zraněno několik československých vojáků a zabito několik místních Němců, vyrabováno a vypáleno nádraží a řada domů v české části města. Na následky průstřelu břicha zemřel voják Jan Boháč, během bojů o přístupy k městu byl smrtelně zraněn voják František Podlaha, který zemřel téhož dne po transportu do nemocnice v Českých Budějovicích. Pohřben byl 8. října ve Vlachově Březí.

30/9 byl jednotkou Freikorpsu napaden Celní úřad v Plesně u Chebu. Během přepadu byl zraněn a následně zajat dozorce Finanční stráže František Karásek, který zemřel o den později v nemocnici v Aši, kam ho dopravili němečtí vzbouřenci.

30/9 zaútočila početně silná jednotka Freikorpsu na postavení družstva Stráže obrany státu v Dolním Cazově a po delší přestřelce československé ozbrojence z lokality vytlačila. Obec se do českých rukou již nedostala.

30/9 byl Vyšší Brod dobyt zpět československou armádou za pomoci improvizovaného obrněného vlaku. Během boje,

který se soustředil především do prostoru kláštera, bylo zabito minimálně sedmáct útočníků a voják Antonín Mejzlík. Po několika hodinách od tohoto střetu obdržely československé jednotky rozkaz k ústupu.

30/9 byla na Pleši skupinou příslušníků Freikorpsu napadena budova Finanční stráže střelbou a ručními granáty. Vzhledem ke značné početní přesile družstvo Stráže obrany státu z lokality ustoupilo.

30/9 bylo při průjezdu Hroznětínem napadeno střelbou družstvo Stráže obrany státu, ustupující z Horní Blatné. Během přestřelky byl těžce zraněn jeden místní henleinovec.

30/9 byl ve Srubech během přestřelky mezi Freikorpsem a družstvem Stráže obrany státu těžce zraněn dozorce Finanční stráže Blažej Hlůžek.

30/9 byla nedaleko Podhoří přepadena příslušníky Freikorpsu hlídka Stráže obrany státu. Během přestřelky byl zabit strážmistr státní policie Ján Koroly.

Podpis Mnichovské dohody

30/9 byl místními henleinovci na železniční zastávce Nová Ves u Křimova zavražděn železničář František Novak. Ve stejný den předali ozbrojení čeští železničáři železniční stanici Křimov místním Němcům a odjeli posledním vlakem. Bezprostředně po výjezdu z nádraží byl vlak ostřelován příslušníky Freikorpsu.

30/9 byla v Chřibské napadena hlídka Stráže obrany státu, dislokovaná nedaleko nádraží. I přes přesilu příslušníků Freikorpsu se útok podařilo odrazit.

30/9 narazila v Zadních Jetřichovicích u hostince jednotka Stráže obrany státu na vojáky Wehrmachtu, příslušníky SA a SS, kteří slavili podepsání Mnichovské dohody. Jednotka Stráže obrany státu neměla o situaci žádné informace, a tak došlo k prudké přestřelce, podporované z německé strany několika kulomety. Během střelby bylo zabito několik Němců a vojín Ladislav Škaloud utrpěl průstřel stehna.

30/9 byla v Mýtinách přepadena hlídka Stráže obrany státu, která měla za úkol střežit Černý most a v případě nebezpečí přikročit k jeho destrukci. Po přestřelce se podařilo jednotku

Freikorpsu zahnat za hranici. Během boje byl lehce zraněn voják Zdeněk Machulka a těžce voják Jan Pilař; ten byl po průstřelu hlavy odvezen do nemocnice ve Vysokém nad Jizerou, kde 12. října zemřel.

30/9 večer byli v Dolním Podluží při přestřelce s příslušníky Freikorpsu zraněni vojáci Josef Čapek a Josef Maslák. Během tohoto incidentu byla jednotkou Stráže obrany státu provedena destrukce dvou mostů.

30/9 v noci bylo silnou skupinou příslušníků Freikorpsu ostřelováno nádraží ve Chvalči.

30/9 byl v Černé Vodě napaden příslušníky Freikorpsu německý komunist Herbert Drexler. Během potyčky byl henleinovci smrtelně zraněn a v bezvědomí odvezen přes státní hranici. Zemřel v nemocnici v Landeshutu im Schlesien (dnes Kamienna Góra). Jeho vrahem byl Ewald Bittner.

30/9 zaútočila jednotka Freikorpsu podporovaná příslušníky SA na budovu velitelství jednotek československé armády v Horním Benešově. Po krátké přestřelce byli útočníci odraženi.

Jedna z mnoha henleinovských bojůvek

Bojůvka Freikorpsu nedaleko Aše

30/9 před půlnocí začala v Markvartovicích střelbou lehkého kulometu na policejního štábního strážmistra Josefa Botka dvouhodinová přestřelka s jednotkou Freikorpsu. Část jednotky Freikorpsu střílela i na posádku nedalekého pěchotního srubu MO-S-16 „Rozcestí“. Po dvou hodinách palby, během níž nedošlo ke zranění ani k úmrtí, se útočníci stáhli.

30/9 byl ve Vejprtech při sekání trávy zavražděn příslušníky Freikorpsu cestář Jaroslav Havlíček.

30/9 překročila u Hrabětic jednotka Wehrmachtu státní hranici a na československém území vztyčila říšskou vlajku. Na československé vojáky, kteří dostali rozkaz vlajku sejmout, němečtí vojáci stříleli z kulometu; vojn Jan Rymeš byl těžce zraněn, zemřel ve stejný den v nemocnici ve Znojmě. Pohřben byl 4. října v Horní Bobrové.

30/9 přepadli příslušníci Freikorpsu postavení Stráže obrany státu v Šatově a jednoho příslušníka Finanční stráže zranili.

30/9 byla jednotka československé armády, dislokovaná v obci Tylov, napadena příslušníky Freikorpsu. Po krátké přestřelce byli útočníci beze ztrát zahnáni.

30/9 večer bylo u Dolní Lutyně napadeno střílnou družstvo Stráže obrany státu, kterému velel vrchní strážmistr Vavřinec Míša, a v lokalitě došlo k přechodu několika polských bojůvek přes hranici. Přestřelka pokračovala až do brzkého rána následujícího dne. Polské bojůvky byly zatlačeny zpět za státní hranici palbou družstva Stráže obrany státu a posádek lehkého opevnění. Během tohoto incidentu byla lokalita ostřelována z polského území kulomety.

30/9 zaútočili polští ozbrojenci na nádraží a poštu v Bystřici. Během incidentu byl zraněn jeden voják československé armády.

30/9 pronikla u Dolní Líštné skupina polských ozbrojenců na československé území. Teprve po hodinové přestřelce a použití ručních granátů se podařilo útočníky vytlačit za státní hranici. Během incidentu byl zabit jeden polský útočník.

30/9 byl v Praze popraven podplukovník Alois Wunsch, kromě odsouzení k trestu smrti degradovaný na vojína. Alois Wunsch pracoval od roku 1929 jako špion pro Maďarsko.

30/9 se v pražských kinech Letka a Máj konala premiéra filmu *Pán a sluha* režiséra Waltera Schorsche, s Františkem Křištofem-Veselým a Jindřichem Plachtou v hlavních rolích.

V NOCI Z 30/9 NA 1/10 zaútočily na Kraslice silné jednotky Freikorpsu. Po řadě přestřelk se českoslovenští ozbrojenci stáhli do Jindřichovic a město se tak definitivně ocitlo v německých rukou.

V NOCI Z 30/9 NA 1/10 došlo na Karvinsku a Ostravsku k řadě teroristických útoků polských ozbrojenců přes československou hranici. U obce Ráj zaútočila od polské obce Otrębów na osmičlenné družstvo Stráže obrany státu asi dvanáctičlenná skupina polských ozbrojenců, vybavená střelnými zbraněmi a granáty. Po použití kulometu a granátů z české strany se polští ozbrojenci stáhli. Stanoviště Finanční stráže v Radvanicích bylo ostřelováno z polského území kulometem.

Ordneři začali po mnichovském diktátu okamžitě se zatýkáním československých občanů a německých antinacistů v Aši.

ŘÍJEN

38

Německé děti v Chebu

1/10

1/10 bylo vydáno vládní nařízení o úpravách poměrů na Podkarpatské Rusi, kterým bylo stanoveno, že prezident může jmenovat dalšího viceguvernéra Podkarpatské Rusi. Vláda se také usnesla, že z území postoupeného Německu budou evakuováni pouze instituce, úřady a ozbrojené složky, nikoliv obyvatelstvo.

OD 1/10 probíhalo vyklízení území, které připadlo Německu, a jeho obsazování německým Wehrmachtem a správními úřady. Od 1. října od 14.00 byla obsazována Šumava a jižní Čechy, 2. a 3. října měly být obsazeny výběžky na severu Čech, Děčínsko a Podmokelsko, od 3. do 5. října západní Čechy, 6. a 7. října sever Moravy a Slezska. I přes postup jednotek Wehrmachtu se 1. října snažili představitelé vedení armády armádní generál Ludvík Krejčí, divizní generál Sergěj Ingr, armádní generál Josef Votruba, divizní generál Vojtěch Boris Luža a armádní generál Lev Prchala neúspěšně přesvědčit prezidenta Edvarda Beneše o obraně republiky.

1/10 přijalo Československo polské ultimátum a po projednání ministerskou radou a se souhlasem prezidenta Edvarda Beneše souhlasilo s vyklizením části Těšínska a okresů Fryštát a Jablunkov. Ministr zahraničí Kamil Krofta označil polský postup a požadavky za tvrdší, než mělo Německo. Polsko si nárok na dotčená území činilo zpětně již od 28. září. Hlavní štáb armády pověřil divizního generála Františka Hrabčíka, aby na místě jednal s důstojníky polských jednotek. František Hrabčík hovořil s Poláky ještě v týž den a dohodli se, že obsazování Českého Těšína a okolí začne 2. října. Do 4. října pak měl být obsazen Trinec, Jablunkov a Mosty u Jablunkova, 5. října zbytek těšínského okresu mezi Dobřaticemi a slovenskou hranicí, 7. října okolí Dolních Domoslavic, 8. října okolí Fryštátu, 9. října Karviná a 10. října okolí Karviné, Orlové, Dětmarovic a Suché. Obsazování území bylo ukončeno 11. října okupací Rychvaldu, Petřvaldu a Bohumínska.

1/10 vydal Zemský úřad v Praze oběžník s pokynem všem okresním úřadům, policejním a četnickým orgánům, aby uprchlíci z okupovaných území byli vraceni do svých původních domovů. Podobné doporučení vydalo Ministerstvo sociální péče.

1/10 byla zrušena povinnost nočního zatemnění.

1/10 vydala Ústřední cenzurní komise pokyn, aby se v periodickém tisku neobjevovalo mapové zobrazení odstoupeného území ani údaje o národnostním složení obyvatel.

1/10 sdělil v Berlíně Hermann Göring vyslanci Vojtěchu Mastnému, že nebude možné, aby Edvard Beneš dále zastával funkci prezidenta.

1/10 přistálo v Praze na letišti sedm britských důstojníků, kteří měli dohlížet na předávání odstoupených území Německu. Během října se počet britských pozorovatelů zvýšil na 38.

1/10 byly před příchodem jednotek Wehrmachtu exhumovány na litoměřickém hřbitově ostatky Karla Hynka Máchy a odvezeny z Litoměřic do Prahy. Hlavními iniciátory převozu byli guvernér Národní banky československé Karel Engliš a pražský primátor Petr Zenkl. Ostatky byly zatím uloženy ve Strašnickém krematoriu.

1/10 byly Nové Hrady předčasně obsazeny jednotkami Wehrmachtu, které se po vyjednávání s příslušníky Stráže obrany státu stáhly zpět za státní hranici.

1/10 bylo ve Vyšném jednotkou Wehrmachtu odzbrojeno družstvo Stráže obrany státu, přestože bylo dohodnuto až dvoukilometrové neutrální pásmo od hranic záboru. Během tohoto incidentu byl četař Jaroslav Kysela odveden za státní hranici.

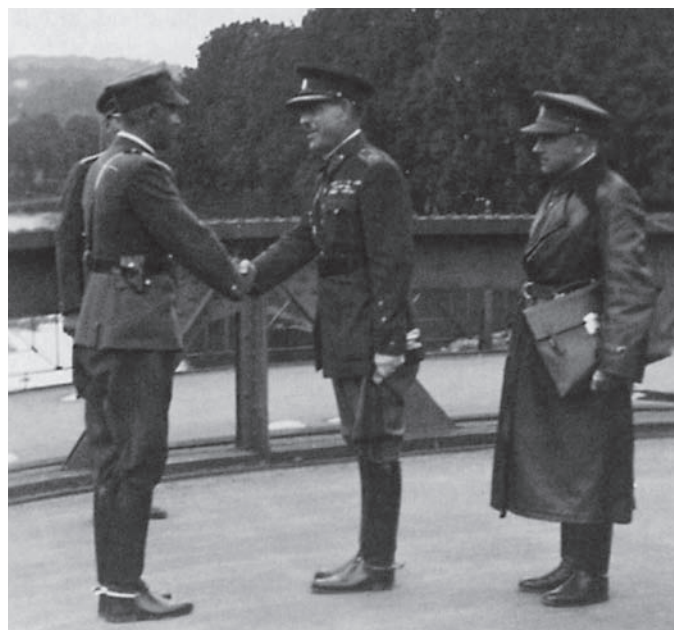
1/10 byly nedaleko železniční zastávky Cihelny ostřelovány místními Němci evakuační vlaky, které vyjely z Karlových Varů a směřovaly na Bečov nad Teplou.

1/10 procházela Náchkovicemi jednotka československé armády, vyslaná k potlačení povstání místních Němců v Zubrnících. Během přesunu byli vojáci napadeni střelbou záškodníků, která zasáhla vojína Rudolfa Schützeho. Dne 17. října na následky zranění zemřel v nemocnici v Mladé Boleslavi.

1/10 byla v Horní Blatné napadena hlídka Stráže obrany státu a jeden četník byl henleinovci odveden do Německa.

1/10 došlo v lesích nad obcí Krchleby k ozbrojenému střetu jednotky československé armády s příslušníky Freikorpsu a SA. Během přestřelky byl zabit Franz Kraus z Líšnice. Josef Schebesta byl zasažen do ruky, která mu byla v nemocnici v Moravské Třebové amputována.

1/10 bylo napadeno oddílem Freikorpsu stanoviště Stráže obrany státu u železničního domku za obcí Rybniště. Obránci se před několika desítkami útočníků bránili kulometnou palbou, ale nakonec před postupující přesilou ustoupili. Na straně

František Hrabčik s polskými důstojníky v Těšíně

Freikorpsu byli tři padlí a jeden těžce raněný. Na české straně byl zraněn střelou do břicha dozorce Finanční stráže Václav Farkač, který byl zajat a hospitalizován v nemocnici v Žitavě.

1/10 odjížděly z nádraží Děčín-Podmokly poslední vlaky s českými i německými uprchlíky před nacisty. Vlaky byly podél trati ostřelovány, především z rozestavěné budovy pošty. Ve stejný den došlo na nádraží k incidentu, kdy vojín Jaroslav Příbáň nešťastnou náhodou zastřelil vojína Aloise Veselého a poté sám spáchal sebevraždu.

1/10 žádala delegace zástupců Německé sociálně demokratické strany dělnické předsedu Československé sociálně demokratické strany dělnické Antonína Hampla a poslance sociální demokracie Rudolfa Bechyně, aby zamezili vracení německých demokratů na obsazené území. Delegace jednala i s ministrem vnitra Janem Černým, který jí sdělil rozhodnutí vlády o vracení všech německých uprchlíků, pouze s malými výjimkami prokazatelně ohrožených osob.

1/10 navrhl náměstek pražského primátora za Komunistickou stranu Československa Bohuslav Vrbenský, aby němečtí uprchlíci ze zabraných území nebyli vraceni, ale aby byli přechodně umístěni v uprchlickém táboře a odtud odesíláni do Sovětského svazu. Tento plán se neuskutečnil.

1/10 došlo v Čížově k přestřelce mezi posádkou Celního úřadu a jednotkou Freikorpsu. Soustředěnou palbou se podařilo udržet útočníky mimo budovu a následně je zatlačit zpět za státní hranici. Ve stejný den byl kulometnou střelbou přes hranici těžce zraněn voják Michal Králík. Boje o celnici a okolí skončily až 5. října. Podle německé strany během nich zahynulo dvacet dva henleinovců.

1/10 byla v Bílém Potoce napadena ustupující jednotka Stráže obrany státu skupinou Freikorpsu. Po krátké přestřelce se útočníci, na jejichž straně byl jeden mrtvý a jeden těžce raněný, stáhli.

1/10 se polští ozbrojenci pokusili obsadit poštu a policejní stanic v Třinci, ale byli jednotkou Stráže obrany státu odraženi.

1/10 se v Praze ve Štefánikových kasárnách ze strachu před pomstou sudetských Němců zastřelil voják Josef Hampl.

1/10 se v Brně, zřejmě z důvodu kapitulace, zastřelil rotmistr Josef Típal.

1/10 se v Pardubicích konal pohřeb příslušníka Finanční stráže Josefa Röhricha, který padl 28. září na Domažlicku během

přestřelky s Freikorpssem. Jeho pohřeb se změnil v národní manifestaci.

1/10 se v Národním divadle konala premiéra opery Zdeňka Fibicha *Šárka*.

1/10 navrhla Společnost národů „lid československý a Edvarda Beneše za jejich zásluhy o mír“ na Nobelovu cenu míru. Cenu za rok 1938 nakonec získal Nansenův mezinárodní úřad pro uprchlíky.

1/10 A 2/10 se v Moravské Ostravě konalo zasedání Velké fašistické rady, kterého se účastnili i poslanci Národní obce fašistické František Zvoníček, Rudolf Dominik, Matěj Trnka, Jan Ivák a Jiří Branžovský. Fašisté se usnesli, že budou všemi prostředky bojovat proti stávajícímu státnímu zřízení, které označili jako „demoliberalistické“, a že se zasadí o nastolení národního stavovského státu.

V NOCI Z 1/10 NA 2/10 byl na Předních Rennerových boudách zabit střelbou henleinovců voják Karel Beneš. Vzbouřenci, kteří stříleli z objektu místní školy, kde oslavovali Mnichovskou dohodu, byli obklíčeni a po krátkém boji, v němž byly použity kulometry i granáty, se vzdali.

Německé jednotky byly na odstoupeném území bouřlivě vítány.

Vstup německých vojsk
→

Jednotka Stráže obrany státu
opouští západní Čechy.
→ →